

СЭКП Тыва обкомунун, Тыва АССР-ниң Дээди
Советиниң болгаш Министрлер Чөвүлелиниң органы

Бүгү чурттарның пролетарийлери, каттыжыңар!

ШЫН

1985
Чылдың
август
28
среда
№ 199 (12899)
1925 чылда
үндөзилеттинген.
Өртүз 3 көпөк.

Маадырның адын- совхозка тывыскан

Совет Эвилелиниң Маадыры Чүргүй-оол Хо-
мушкунун адын РСФСР-ниң Министрлер Чөвүле-
линиң 1985 чылдың август 15-те доктаалын ёзу-
гаар «Тес-Хем» совхозка тывыскан болгаш моон
сонгаар ол совхозту Чүргүй-оол Хомушку аттыг
совхоз деп адаар.

ПРОФЭВИЛЕДЕРИНГЕ ОТЧЁТТАР БОЛГАШ СОҢГУЛДАЛАР

Профэвилелдериниң соңгулдалыг органнының бүрүн эр-
гелериниң хуусааы доозулганы-биле холбаштыр оларга от-
чёттарны болгаш соңгулдаларны 1985 чылдың август-но-
ябрьда эрттирер дугайында доктаалы ВЦСПС-тиң президиу-
му хүлээп алган. Профэвилелдериниң, профбюроларның, цехтер
комитеттериниң, профсоюз-акчаларының, профэвилелдериниң
300-тен эвээш кежигүннерин каттыштырган профэвилел эге
организацияларының профкомнарының отчёттарын болгаш
соңгулдаларын эрттирер доктаалда көрдүнгөн.

1985 чылда отчёт-соңгулдалыг кампанияның онзагай чүү-
лү чүдөл дие, СЭКП-ниң XXVII съездинин бүүдүзүндө
ол кампанияның болуп эрттеринде дээрин демагизээр херек.
Отчёттар болгаш соңгулдалар болза партияның болгаш бүгү
совет улуустуң амыдыралында кайгамчык улуг умурдузалыг
болушкунга—партияниң съездинге белеткелдин талазы-биле
профэвилелдериниң ажылының көрүлдөз болган турар умур-
луг.

Отчёт-соңгулдалыг хуралдарга, конференцияларга белеткел
болгаш оларны эрттирер 1985 чылдың болгаш нийтизи-би-
ле беш чылдың даалгаларын чедишкенин күүсөдиринче,
СЭКП ТН-ның апрель (1985 ч.) пленумунун шийтирилдин
болгаш СЭКП ТН-ның Чингине секретары эш М. С. Горбачев-
тун чугааларында айткан сорулгалары амыдыралга бот-
тандырылганда ажылчы чоннары эвилелдеринге идигни бээр
сорулгалыг.

1984 чылда отчёт-соңгулдалыг кампания совет профэви-
лелдериниң амыдыралында чугула улуг болушкун болганын
демагизээр билир болбас. Отчёттар болгаш соңгулдалар
профэвилелдерден эгелээш, областтарның, крайларның проф-
эвилелдер чөвүлелдеринге чедир—бүгү-ле звеноларга болуп
эрткен.

Бистин республиканың профэвилелдериниң 1344 бөлүктө-
ринге, 415 чек комитеттеринге, 1218 эге организацияларын-
га отчёт-соңгулдалыг хуралдар, каттышкан 16 профкомнарга,
17 студент профкомнарга, 58 хоороннарга, райкомнарга,
адырлар аайының 10 обкомнарына конференциялар эрткен.
Ол ышкаш, профэвилелдериниң XVII область конференциясы
база болган. Профэвилел эге организацияларынга отчёт-соң-
гулдалыг хуралдарга профэвилел кежигүннериниң 97,3 хуу-
зу олуршкан.

Отчёттар болгаш соңгулдалар нийтизи-биле организас-
политиктиг бедик деңгелге эрткен. «Аар машина туудуун
ажылчынаарының профэвилел ТН-зының ажылының дуга-
йында» СЭКП ТН-ның доктаалын, СССР-ниң профэвилелдер-
ниң XVII съездинин шийтирилдин күүсөдир талазы-биле
профэвилел органнының ажылын хуралдарга болгаш кон-
ференцияларга бүгү талаалыг анализтеп көргөн. Отчёт-соң-
гулдалыг хуралдарга болгаш конференцияларга республикада
профэвилелдериниң 15 муң кежигүннери санал берген.

Профэвилелдериниң соңгулдалыг органнының шынар сос-
тавының кижизилдиги отчёт-соңгулдалыг кампанияның чугула
түнчөлдөнигин бирээш болган. Профкомнарга соңгултурган-
нарың 57 хуузу ажылчылар, 39,6 хуузу—СЭКП кежигүн-
нери, 58,9 хуузу—херэзженер болуп турар.

Оң-биле чергелештир, профэвилел органнының ажы-
лында бар четпестери отчёт-соңгулдалыг кампанияның үе-
зинде илереткен. Коллективтер керээлери, социал айты-
рылгарга хамаарышкан дугуржулгалары ылаптыг күүсөдир
дээш амыл агый ууртукчуларынга чамды профэвилел ор-
ганизациялары чогуур негелдени кылбайн турар. Социалис-
тик чарышты чамдык черлерде ёзу барымдаалар организастап
турар. Күш-ажылчы коллективтер дугайында СССР-ниң
Хойлузун эвээш эвес бүдүрүлгелерде болгаш организация-
ларда ам-даа четпес күүсөдир турар.

Отчёттарны болгаш соңгулдаларны белеткээр, оларны эр-
тирер талазы-биле четпестер турган. Чижээ, Би-Хем райо-
нун совхозтарына отчёт-соңгулдалыг хуралдары эрттирер-
иниң хуусааларын боттук чылдаган чокка-ла сонгаарлап
келген. Ындыг фактылар Тес-Хем болгаш Тожу районнары
күрүне албан черлериниң амылдамчаларының профэвилел
организацияларынга база турган. Ындыг четпестерин 1985
чылдың отчёт-соңгулдалыг кампанияның үе-зинде болду-
базы негеттинип турар.

Ам болуп отчёттар болгаш соңгулдалар чер-чериниң проф-
эвилел организацияларының, амыл агый органнының ажы-
лының деңгелин бедидеринге, коллективтериниң социал хөг-
жүлдүзүнүн планнарын күүсөдир дээш, күш-ажылчы бай-
далдарын экинчилер болгаш оң камгалалын күштелдирер
дээш оларның харыскалгын дыңзыдарына идигни бээр
умурлуг.

Профэвилел организацияларының кижизилдиге ажылының
байдалын, амылдамчаларны болгаш албан-хаакчыларын ханы
идеилги коммунисттик бүүрүлгө, күш-ажылчы болгаш хой-
ниити хүлээлгезин ак сепкилдеп көөрүңге, амыдыралдың со-
циалисттик хевириниң норма-чиктерин, совет хойлуларны
хамчык чок сагырында кижизилдеринге ол амылдың дээштин
шүгүмчүлөккө ёзу-биле отчёттарны болгаш соңгулдаларның
үе-зинде чугаалашып көөр херек.

Профэвилелдериниң обкомнары, хоороннары, райкомнары
профэвилел эге организацияларынга отчёттарны болгаш соң-
гулдаларны бедик деңгелге эрттирерин, аңаа шүгүмчүлөдү
болгаш бот шүгүмчүлөдү калбартырын, моон сонгааргы со-
рулгаларына тодаргайлаарын, профэвилелдериниң соңгулдалыг
органнынга төлөп, билгилги, дуржулгалыг активчилер-
ниң кирген турарын хандырар умурлуг.

Профэвилел ажылының стилин болгаш методтарын улам
ыйаай сайжырааткандарын, профэвилелдериниң иштиги де-
мократияны улам калбартып ханылаарын, профэвилел-
дериниң идеилгенин бедидерин, СССР-ниң профэвилелдер-
иниң XVII съездинин шийтирилдин негеп турар. Отчёт-
соңгулдалыг хуралдар болгаш конференциялар ол негелде-
лери күүсөдиринге чактырган турар умурлуг.

МАЛ ЧЕМИ БЕЛЕТКЭЭРИНИҢ ШАЛЫПЧЫ АЙЫ ЧОРУП ТУР

Кызыл районда «Шамбалыг» совхозун төвүндө сүт-бараан
фермазының чанында АВМ доктаал амылдамалар турар. Ында
ажылчынар бо хүннерге чедир 300 ажыг тонна эки шынар-
лыг айтканын ситен далганын белеткээр. Оларның ажылы
моон сонгаар-даа уламчылар. Мал чеминиң белеткел-
иниң шалыпчы айының чарыжына мында ажылчынардан Он-
дар Баскаева Даспан шалыпчы болуп, кызымак амылдамалар

турар. Ол дерилген башкарып амылдамалар оператор Иван
Чыргал-оол база шалыпчыларын одурунда.

ЧУРУПТАРДА: Совхозта айтканын ситен далганы белет-
кээр АВМ-ниң мурнакчы ажылчынары Иван Чыргал-оол, Он-
дар Даспан.

О. ОХЕМЧИКТИҢ ФОТОЛАРЫ.

ИДЕПКЕЙЛИГ КИРЖИП ТУРАР

Барыин-Хемчик районда
«Хемчик» совхозун амыл-иш-
чилер партияның элчелиг
XXVII съездинин төлөп
күш-ажыл-биле уткуур дээш
көдүрүшкүгүг амылдамалар тур-
рар. Эрткен чылдың бо үе-
зиле деңгелде, амыл-иш-
күрүңгө ээти 26,4 сүтү—3,4
хуу хойну бүдүрүп, дужааган
болуп турар. Дүк планы база
ажыр күүсеттинген. Районун
ажылдамаларын дээш
чарлатканын социалисттик чары-
шкыа совхозтуң амыл-иш-
чилер бо чылдың бирги чары-
шын күндөлдөргө-биле тик-
лекчи болган. Совхозтуң иш-
чилери бо хүннерде нийтигин
малына бижыг чөм-суурну
тургузуп алыр сорулга-биле
мал чеминиң белеткелиниң
шалыпчы айында кужениш-
киниг амылдамалар турарлар.

Совхозтуң кол агроному-
биле умуржып келгеш, чугу-
ла бо кампаниянын чоруп ту-
рарын соңгуур айткандар.
Айтканын чөм-суурну хүлээп
алгышкан, аңаа ол даразын-
да харыны берди.
— Ситен кижизилдиге ор-
ганизацияны кижизилдир. Шалып-
чы ай чарлатканын-биле ка-
ды амыл улам шыкылчанды.
Бо чылдың 2900 тонна ситен,
200 тонна витаминин ситен
далганы, 50 тонна бүдүр-бү
белеткээр планын бис. План-
ны алган соңда, күүсөдир
албан болгай. Бистин мурну-
вуста бо хүннерде кол сорул-
га ол болуп турар. Оң чогуу
күүсөдир кандыгыл! Ол айт-
канын харыны август ай-
нык чээрби бирини медээзи-
биле ал көрөзүңер. Ол хүнге
чедир 1960 тонна ситен, 100
тонна витаминин ситен дал-
ганы, бүдүр-бү—80 тонна
белеткелдинген. Ол сан-түң бо
хүннерге чедир база немеш-
кен болгай. Планистың чары-
тын ажыр күүсөдир берди-
сиз.

Мал чеминиң белеткелинде
он дөрт звенода 205 кижизил-
ден амылдамалар турар. Оон иштинде
105 кижизилден кол кады-
ры-биле кезип, бөлүп турар.
Хүлээлгезин ак сепкилдеп күү-
сөдир турар звенолар бар,
олар ситенчилер ортузунда
калбарган социалисттик чары-
ш мурнуна чоруп турар-
лар. Чижээ, К. С. Амур биле
Ч. Кара-Сал оларныкы уду-
ртканын механизастатканын
звеноларын ситенчилери эки
ажылдык улеверин көргүзүп
келгенер. Оларның машина-
техника-биле хандырганымы
эки.

К. С. Амурныкы звенозу 1280
тонна ситен белеткээр план-
ын 620 ажыг тонна ситенин
кескеш, удуур престээш, бри-
гада төвүңгө чедирип, сарат-
таанар. Ч. Кара-Салдыкы
уудуртканы звено 1180 тонна
сиген белеткээр доалгалын
705 тонна кылдыр күүсөдир
турар. Оң-биле кады нийти-
гин малынга чөм белеткээр
чугула бо ажылга Кызыл-Ма-

жык суурну, совхоз төвүң-
де коллективтер идепкейлиг
киржи, үлүүн кириштирип
турарлар. Олар план онаалда-
рып, ситен кезер черлерин
ажыл-агыл оларга акылал
берген. Тус-тус коллективтер
алгылаан ол планын даалга-
ларын база багай эвес күүсө-
дир турарын агроном чугаала-
ды. Ам оларны көрүп көрө-
зүңер. Районун харылаа
белеткээр 10 тонна ситен
белеткээр онаалдан
берген турган. Коллектив оон
он бир тонна кылдыр боттан-
дырган. Ортумак школаның
коллектив 30 тонна ситен бе-
леткээр тургаш, оон 60 тонна
чедирген. Планин онаалда-
ларын эки күсүткен оон-даа
эске коллектив бар. Чыл-
гыч О. Салчак 10 тонна си-
ген белеткээрин хүлээлгезин,
эскерин мурнап, оон 21 тон-
на чедирген. Районун мал
эмнелгенин «Сельхозтех-
ника» каттыжышканын
ажылдамаларын, сугатчы О.
Оржактың уудуртканын ситен-
чилер звенозу алган даалга-
ларын күүсөдириниң кырында
келген. Устүнде адымчы
организацияларын дуузын
совхозтуң амыл-ишчилерин
уузел-биле хүлээп ал турары
билдинген. Сиген белеткел
эгелээшкенде бээр элөөн үе
эрткен турса-даа, райкуком-
нун иштиги черектер килди-
зини, районун хергелекчи-
лер нийтилинди, киноchetti-

зиниң дээш ышкыш организа-
циялар чугула бо ажылга
шудууд кырээни элөп. Се-
зоник амылдамалар-даа кириш-
пес, «эзектиги» дыңзыл-
каны чорур анык оолдарын
суурга моон мурнуна бо-ла
эскерип болуп турган. Көдө
Совет, совхозтуң дирекциясы
оо анык кижилер-биле чу-
гаалашкы, чагып-сугулаш,
ажылга хаара туткан болгаш
кол кадыры-биле ситен ке-
зер звенону тургускан. Оон
райкукомунуң иштиги хе-
ректер килдизиниң Эргин-Бар-
лыкта милицияның үчүстөк
төлөзү. Б. И. Севезин Аудурт-
турар. С. Кижизилден тургусту-
ган бо звено 30 тонна ситен
кезер хүлээлгезин, оон 62
тонна чедирген болгаш, оон
кырында немеш беш тонна
кезип сараттаарын хүлээ-
генер.

Мал чеминиң белеткелди кө-
дизиниң ишчилерини шупту-
зунга хамаарып болганда,
оон чылдыг каал турар кижизил-
линде чок. Сиген белеткелчи-
лериниң адымчыларын пенсир-
лерин, школачыларын-даа
көрүп болур. Мал чеминиң
белеткелиниң чактыг хүннер
элөөн шалтаарызын тавы-
рыштырып турган, ындагы-
да болза көдизиниң ишчилерин
эске чактыг-даа хун хилс эр-
тирбес дээш кызымак амыл-
дамалар турар.

О. АКААЖЫК.

ХҮЛЭЭЛГЕЛЕРИН БЕДИТКЕН

Ква-Хем районун мал чөм
белеткелчилери ажылының
темпленин шыкылчандыг турар.
Мал чөм белеткелчилериниң та-
лазы-биле шалыпчы айының
ийгин он хонунуң түңгөли
районун партия, совет, проф-
эвилел болгаш комсомол ор-
ганы ундурган.

Он бирги беш чылдың до-
зукчу чылын болгаш нийти
беш чылды чедишкенин до-
заны, ол ышкыш он ийги беш
чылды база чедишкенин
эгелээр, кысказы-биле чу-
гааларга, партияның элчелиг
XXVII съездининг дээш иш-
чилерин күш-ажылчы белет-
келериг умуржып — күүсө
хуу амылдарын организастыг
чорудурунда улуг хамаар-
жыр. Ындыг көдизин амыл-
ишчилери амылдың адыр бу-
рунуге социалисттик чарышты
калбартып, бо бачым болгаш
харыскалгы уеиң шак бу-
рузун бедик бүдүрүшкүгүг
ажылдар дээш шудургу амыл-
дамалар турар.

Амгы үеде эң чугула болгаш
бачым амылдарын бирээш—
ниитиниң малына бижыг чөм-
суурну тургузганы. Бо талазы-
биле республикада шалыпчы
ай база чарлатканын. Шалып-
чы айга чугула совхозтарын
ажылчыларын эвес, харын
эске бүдүрүлгелерин, албан
организация, коллективтер,
хоорайларын болгаш суур-
ларын чурттаачыларын —
кижи бүрүзүн кириштирер
талазы-биле ажылды чер-
челде партия болгаш амыл-агыл
органын, көдө Советтер
күүсөдир, комсомол болгаш
профэвилел организацияларын
чорудуп турар. Оң түңгөли-
де бо чугула кампанияда тос
муң ажыг кижизил турар.

«Совет Тыва» совхозтуң Ба-
ян-Колда силос салып турар
ажылчынары дүштөк чөм
үе-зилде бригада турлаага
чыгып келгенер. Район про-
курору В. П. Уланов мал чөм
белеткелчилериниң талазы-биле
шалыпчы айының ийгин он хо-
нуунуң түңгөлдериң дыңат-

каш, партия райкомунун, рай-
кукомунун, көдөз амыл-агыл
ажылдамаларын профэвилел
райкомунун болгаш ком-
сомол райкомунун шийини
Кызыл тууги бирги чергенин
диплому-биле кады оларга
тыыскан.

Шангалга хей-аыт кирген

К. НАТИЙ-ООЛ.

КУСКУ ХОВУ АЖЫЛДАРЫ

(Допчулал)

Силосту бо хүннерге чедир
Танды болгаш Би-Хем рай-
оннар эң хойну белеткээр.
А. Вуур, Тес-Хем районнарга
бо амыл оожум, Салган се-
наж эрткен чылдагызында
эвээш, план күүсөдир дең-
гүл-ле 66 хуу четкен. Планин
бүдүр-бүрүгүг катал күүсөдир
Кызыл райондан болгаш чус
хуу күүсөдир Барыин-Хем-
чиктен эске онаалдазын күү-
сеткен районнар чок. Улу-
Хем, Би-Хем районнар бо
хоолулу чөмкин онаалдазын
боттандырган чээрби хуу бе-
зин бедирбээн. Витаминин
сиген далганын бүдүрер ба-
за оожум болуп артышкан.
Чугула Танды онаалдазын 97
хуу, Кызыл район 54 хуу че-
дир берген, а эске район-
нар деңгелде бөзүн күүсө-
дир алган.

Чөм-ашкынын хүннер
хей болуп турарында мал
чеминиң белеткелиниң элөөн
бергелер тургустууну турар.
Ындыг болганда амылдың бу-
дүрүшкүгүг бедидер, шак
бүрүзүн долу ажылдары не-
гетинин турар. Ындыг
бригада, звено бүрүзүгө эр-

ЧАРЫШТЫГДА—ШАЛЫПЧЫ

Өвүрдө «Ах-Чыраа» совхоз-
туң мал чөм белеткээр меха-
низастатканын бригаданы шалы-
пчы айы чедишкенин
доозор дээш эреш-шудургу
ажылдамалар турар. Коллектив бо
сезонда 1200 тонна нагаар
үнгөн ситен кезип белеткээр
планын. Адымчылар хүлээлгезин
бригаданы звенолары ады-
мчы социалисттик чарышты
калбартып.

Ында механизаторлар К. Ту-

мат, А. Балган, К. Кадыр-
оол, Р. Кызыл-оол эреш-
кез амылдамалар бригаданы
доозор дээш эреш-шудургу
ажылдамалар турар. Кезип престээш
сигенин бөлүп, чурдуруп турар.
М. Кыргыс, Г. Хунаагы, Д.
Чечек-оол оларныкы ажылы ба-
за максаттыг.

Сигенин бригаданы совхоз-
туң кол инженерин комсомолчу
Артур Донган билдирип уду-
руп турар. Н. ДАМДИН.

районнада каттыштыр бежен
ажыг комбайн ам-даа белен
эвес.
Республикада күзүн тарып
көк-тараның үе-зи оратал
турар. Ол културанын те-
риги белеткээр чар эр-
ткен чылдың деңгелден ба-
рык-ла чөм муң хей гектар
эвээшкен. Көк-тараны тараян
сы база эвээш: эрткен чылын
9000 хире гектарын тараян
болза, бо чылын 400-ле гек-
тар тарытканын.

Чар ажылының чаа зона
системанын ёзууга алырга,
чайын андаган черин каш
катал болбаазырады ду-
жүтүг бедик бодурунга кон-
чуг чугула. Бо амыл база су-
ла болуп турар. Чайгы чер
андыргалыктын планы бөгүн-
ге чедир күүсөдиринген. Ан-
дырган чериниң хемчээли эр-
ткен чылдагында-даа эвээш.
Районнарың агроуптур
каттыжышканын бо амыл-
кеч кижизилгенин улагтырып
чугула.

Күс — көдөз амыл-агыга
эчине бачым үе. Ам чер
ажылдында амылчы
нарын күзгелерге келери,
кышкыларын белеткээр, мал
чөмүн, хөмүр-даш, дус
сөртүрү болгаш эске-даа
ажылдар хей. Мындыг үеде
бүгү күштү шын хуваары,
ажылды организастарын эки-
жидери чугула. Ажыл-агы
чык чугула чынан бедик түң-
гөлдүгүг.

Башкыларның август

чөвүлел хуралдары

ТҮҢНӨП

ЧУГААЛАШКАН

Улу-Хем районун башкы-
ларынның август чөвүлел ху-
ралы Шалган-Арыг хоорайга
болуп эрткен. Аңаа СЭКП
райкомунун бирги секретары
Ш. Д. Оржак илеткел кыл-
ган. Тыва АССР-ниң Дээди
Советиниң Президиумунун
Дөргөзү Ч. Д. Б. Ондар ол ху-
ралга киришкен болгаш деп-
гереткей чүөс чугаалаан.
Өөредилге - кижизилдиги
шынарын бедидеринге хама-
рышкан болгаш школа ре-
форманын күүсөдириниң
база чаа өөредилге чылында
сорулгалар дугайын башкы-
лар хуралга чугаалашкан.

Школа реформанын амыл-
ралга боттандырып эгелээш-
кы баштайгы чылында Танды
районун школарынның бол-
гаш амыл-агыларын аңаа
адымчылар чорудуп келген
ажылдарын улг районун баш-
кыларынның август чөвүлел ху-
ралына чугаалашкан. Ол та-
лазы-биле илеткелди СЭКП
Танды райкомунун бирги се-
кретары В. Д. Куркутов кыл-
ган. Өөренишкенин күш-
ажыл, мезу-шынар кижизил-
дигиниң кол кижизилгенин
улгандырып, ол амылда чет-
пестерин чылдарып оруктары
башкарып хуралга чугаалап,
чаа сорулгаларын мурнуна
салганар. Бай-Хаак суурга
башкыларынның август чөвүлел
хуралына СЭКП обкомунун
ийги секретары П. И. Кра-
ченко киришкен болгаш өөре-
диге-кижизилдиге ажылы-
га хамаарыштыр чүөс чугаа-
лаан.

Бистин көрр.

АДАШКЫЛАРЫНЫҢ

ҮЛҮҮ

«Сүт-Хөл» совхозтуң Кара-
чыраа салбырында чеден
харып, пенсиронер Борбак-оол
Мөртөй-оолович Кужеттин
казы-хары дегүзе-даа амыл-
иштин ам-даа салдыканын. Ол
чыл бүүрүе баалаа эс-буле-
си баштал алгаш, нийтигин
малына чөм белеткел кирип-
тер эвээш эвес ситенин бот-
идеилге-биле совхозка белет-
кээр чакылдыг. Ол бо чайын
база-ла анаа олурбан.

Хол кадыры-биле буга-де-
зу деп черде ситен кижизил-
дин чорудуп турар. 20 тонна
ийн улуг сараттары тургус-
каш, хүлээлген.

Б. ОНДАР.

Сүт-Хөл район.

Э. ТЕКИТ.

Кызыл район.

Эгелээнииниң 50 чылынга

Эгелээнииниң 50 чылынга

болган турар ужурлуг. Өөредилге-кижизидилге ажылын шынаржыдары, күүседикчи со-гылга-чурумну сагыыры, не-гелделиг болурун чедип алыры чугула.

Орутуях школалар-биле
профтехучилищелеринг аразында харылзаа быыжыккан тудум, бодунуң келир уеде гуссей мергежилни ылатпын-биле шилип алган алдыгды ачылтып алынгын одуруунга куш-ажылып амыдыларын бе. ралалдыр дээн школалар профтехучилищелерге шилит-тинер ужурун. Ону чедип алы-рынын бугу аргалары бар дээрзин оратор доту-биле айткан. Хамыктын мурунда профтехучилищелерни ал-галарын бедидер, ону чутпе эки амыл-биле, бугу-ле даандир-ган ажил-херектерге партияни хамаарлыга-биле чедип алы-

Он ийги беш чылда бистиң республика ёзулуг улуг тудуг шөлү болур. Улус ажил-агы-йыгга чыл санында 3 муң хире ажилчыннар хереглеттинер, амгы профтехучилищелер бир чылда 1,3 муң хире доо-зукчуну үндүрүп турар, ол хереглелге четес. Школа,

профтехучилище, бааза бүдүрүлгө арасында харылзаны буттук баалдуруп тургаш, үстүндө сорулганы чедикшинниг шиттирлөл болур дээрзин боттарыңк конференциязынга профтехучилище ажилдакчылары дугуржуп чугаалгашкан. нар. Конференция рекомендацялары хулээп алган.

Б. ДИРЧИН.

СЭТА-ның фотохроникасы

тонна ажыг кылдыр сөөртүп
тер-дир мен—деп, Ч. Ооржа
бүзүрелдиги чугаалап чор. С
айда 11—12 муң тонна д
массазын сөөртүп турар. Се
тябрь айдан эгелеп, олар бр
гада керээзи-биле ажилда
эгелээрин шиктирлээ.

— Чындый-оол Комбуев коллективте хундүткелдиг кижилерниң бирээзи, өргө-дүү жулгалыг чолгачыларның отуруунда кирген, ажыл-ишке кызыкмак, ажы-чаңы төлөптү кижжи—деп, ооң кады ажылда турар чолгачы эжи чугаалады.

Ажыл-ишчи чедишшин дээр-
ге-ле, машина-техниканы кам-
ныг эдилен, ону үргүлчү беле-
байдалга тургузарында
онаашкан ажылынга кызы-
маандан долузу-биле хамаар-
жыр.

Коммунист чолаачы «Социалисттик чарыштың тиилекчи-зи» деп төрөк демдээ, күндүлүг бижиктер-биле хөйүдө шаңктаткан. Аныктар аразымга эжил чорудер партияжы даялгасын Ч. Ооржак бага эвес күүседип труур. Оон аныгыда, аныак чолаачыларны ажыл-ижинге дузалайып, арга

Х. МОНГУШ.

Х. МОНГУШ,

қолаачызы деп шыңзылғаны
база алған. Школа доосқан
соонда Ак-Довурактың АТБ-
зинге каш чыл қолаачылап
тургаш, комбинаттың тран-
спорт цегинге қолаачылаары-
биле ичиниктирип алған.

— Мурнакчы чолвачы Андрей Антропович Жовлевтиң бригадасында ажыдап турар мен. Бистиң үшкү бригадавыстың кержигуннери эп-найыралдыг улус. Ай планын хуусаада эрте күүседир маңкылдыг бир. Мурнакчы элек сарыныт

Бригаданың 20 ажыг кежи-
гүннери он бирги беш чыл-
дым сөөлүг чылыныч пламинг
онаалдаларын хуусаа бетинде
күүсөдир дээш ажылдап ту-
рар. Бригадир Андрей Яков-
лев он бирги беш чылдын

чериниң эң баштайгы парлакчысы Федор Иванович Чишули болгаш баштайгы тыя өрүкчү, сөөлүндө барып чогаалчы, журналист эл арты Байкара Дамчаевич Хөкөмөй ышкыш дуржунгалыг парлакчылар ажалдап, республика-

чериниң эң баштайгы парлакчысы Федор Иванович Чишули болгаш баштайгы тыя өрүкчү, сөөлүндө барып чогаалчы, журналист эл арты Байкара Дамчаевич Хөкөмөй ышкыш дуржунгалыг парлакчылар ажалдап, республика-

баштайы отрядының кеңі-
гіннерін көзүдедір чылып,
паралла ажилына қаңқатып,
рып өөредіп турған. Ол ыш-
каш ақса дүржулгалыг, пар-
лакчылар Луканин, Петров,
Самороков болгаш өскелер-
дә ажилдың интернационал-
чы коллективтин чоргаарла-
нып, ыштыктыкпен барыста.

Тыяга хөвилелдин керэз
өгжүп эгелен турда, оон
соонда-даа чылдарда ажыл-
дал турган кижилерниң чам-
дыктары эм бистиң аравыста
чок, 8 өскөлери шагда-ла
пенсиялан. Чижээ, Чидулу
типографияга барык-ла үжөн

леткээрингө, парлалга ажы
лынга чаңчыктырарынга үлү
күүзүн кийриштирген.

Ол тыва эки турганыларнын составынга чораш, Ада-чурттуң Улуг дайынынын фронтыларынга база эрес-маадырдыг тулушкан. Тиктелгениг эе келгеш, төрзөн Кочетово суурунга кедээ Совет куускомукаш чыл уландыг ларалар

Шагда бодум база типографияга тос чыл ажыг парлак чылап ажылдаан мен, чердывнчаш солунга ажылдап чо

О. ДАНЧАЙ-ООЛ.
күш-ажылдың уоочуну

О. ДАНЧАЯ-ООЛ,
күш-ажылдың хоочуну

„ШЫНГА“ ХАРЬЫ

Кызыл хоорайнын төвүндө
№ 2 чунар-башкынын аял-
тын шүгүмчүлөр бикизм ма-
сривал солуга унген. Мында
бикизил турары болзо, оон
ажылынын шагү билдимден,
чунар чамдык тазартыч дүгү
дежик, сандайлар ийленчек,
гренардан, тазартардан сүт
отурар.

Бүгү тургустуа берген бай-
галдын дугарым чунар-бикизм

селективний ақылдықтың
арында ыңғайлашқанын хоо-
дада жұрттаға коммунал-
дық ағыл-тегелерин күл
жигенери С. С. Бейс-оол со-

листік ырышче коллектив ж
жигуниери кирген. Солунда
шугушмүселди олар хулус
алгаш, чепестери зер
кандырылганчы шыарын эти.

ЭДЕ КЫЛЫП ТУРГУСКАН

«Радионан дымназа» депча-
за Чадванован келген. Хоо-
даданч чамдиз кудумчулары-
чы бекжизаранын радиосу

бикназ. Ол шугушмүселге хаз-
рымы райушсун дегериз
Д. С. Куулар бурген: «Ради-
с шугуш мушген чагыларини

Б. БАГЫТ-ООЛ.

жидер дээш олар кызып ту-
рар.

Кызыл хоорайың Заречная
дүмчүзүндө 24 база 26 дү-
р бажыңнарны өл-шүк ба-
кан. Аңаа харыныи хооркуус-
ком даргазының орадакчызы
В. И. Осипов берген,

Харыыда бикжип гурары
болза, «Парнагада шугумчу»
дел бадькыттыгын. Агаар-
кей үндүрөр хоолайны чы-
гылавынандан бажык кыры-
өл-шик болуп, кышкы үнөр-

ҮЗҮКТЕЛДИРИП ТУРГУ

бээргэ хөл-сүт болу бээр.
Они моон сонгаар болдурба.

Кызыл хоорайың Заречная
дүмчүзүндө 24 база 26 дү-
р бажыңарны өл-шүк ба-
кан. Аңаа харыныи хооркуус-
ком даргазының орадакчызы
В. И. Осипов берген,

Харыыда бикжип гурары
болза, «Парнагада шугумчу»
дел бадькыттыгын. Агаар-
кей үндүрөр хоолайны чы-
гылавынандан бажык кыры-
өл-шик болуп, кышкы үнөр-

ҮЗҮКТЕДИРИП ТУРГА

ҮЗҮКТЕЛДИРИП ТУРГАНЫ ДЭЭШ

рээни болза, малчиннарын
солун, сеткүүлдери дүртөнө
почта салбырынч чамдык
ажылдакчыларының бурузу-
биле өй-шаанда чедиртин-
мейн турган. Амгы үедө үзү-
телишкнн болбайн турар.

Ажылга ээ-харысалга чо-
гу дээш харылзаа салбырынч
начальниги М. Шериповны
сакындырган.

ХООЙЛУЗУН САГЫЫР

3-кү арын 1985 ч. ард

ҮНДҮРЗҮННЕР

[illegible]

Эрге-чагыргала хамааты ча-
гартырып, аларда солун ре-
дакциянын бажынын, типо-
графияны болгаш «Полудар-
нык» бугу эт-хоренгизин ха-
вырган.

уул эгэлзэн. Ону неделяда
бир катар парлаар.
КУВЕИТ. Ираның болгаш
Ирактың аразында хан тө-
гүүшүнүгү месилдежиш-
кини улам-на өскүдерин

деп, Азияның болгаш Африканың улустарының эп-сеткил каттыгыштын организациязын чыгыкче сөөкөргү Нур и Агдаль Раззак калы-Ватан сөзүгү болгон кызыл-жашыл

жишгийнхний болгаш ичиг пропагандыг хор Аустрианы Коммунист тиязы болгаш профвиглри нэгээн.

3-кү арын 1985 ч. авт.

